

Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW)

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Taalvoorsprong

Cornips, L.

published in

Limburgsch Dagblad
2013

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in KNAW Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Cornips, L. (2013). Taalvoorsprong. *Limburgsch Dagblad*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the KNAW public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the KNAW public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

pure@knaw.nl

taalcultuur

Leonie Cornips (1960, Heerlen), bijzonder hoogleraar Taalcultuur in Limburg aan de Universiteit Maastricht, doet onderzoek naar de relatie tussen de gesproken talen en dialecten in Limburg en de identiteit die eraan ontleend wordt. Hier doet ze tweewekelijks persoonlijk verslag van haar zoektocht.

Taalvoorsprong

Ouders vragen me vaak hoe nadelig het is als zij hun kind in het dialect opvoeden. Het antwoord op deze vraag is simpel: opvoeden in het dialect is prima als het kind daarnaast ook met het Nederlands opgroeit. Het taalkundig onderzoek naar hoe kinderen hun talen verwerven, is de laatste tientallen jaren in een stroomversnelling geraakt. Het laat min of meer zien dat het opvoeden van je kind in twee talen een aantal voordelen kan opleveren. Dat zijn in het oog springende resultaten van onderzoek, want de hele vorige eeuw dachten taalkundigen juist het tegengestelde: een kind tegelijkertijd in twee talen opvoeden - dialect en Nederlands - is nadelig voor een goede beheersing van het Nederlands.

Maar nu denken we er anders over. Kinderen leren onder bepaalde condities twee talen spreken als een eentalig kind. Ze krijgen dan twee 'moedertalen'. Veel tweetaligen hebben de ervaring dat ze als kind gemakkelijk twee moedertalen leerden. Een lezer schrijft me: 'Als kind van Friese ouders spraken we in het gezin Fries. Als kind groeide ik op in Noord-Groningen en op straat en met vrienden spraken wij Gronings. Thuis werd er zodanig gesproken dat we goed Nederlands leerden en begrepen. Ik heb nooit een achterstand ervaren, sterker nog: ik vond de lessen Nederlands vaak saai.' Wat zijn die condities waaronder kinderen twee talen als twee moedertalen verwerven?

Het begrip moedertaalspreker is natuurlijk niet eenvoudig: ook al spreken we over een 'moedertaalspreker' van het Nederlands of dialect, iemand beheerst nooit een taal in alle facetten in gelijke mate. We verschillen ook van elkaar hierin. Sommigen schrijven prachtige gedichten, anderen kunnen goed verhalen vertellen of rappen. In dit opzicht is het spreken over een volledige beheersing of de moedertaalspreker van het Nederlands, dialect, Turks of een andere taal een illusie. Kinderen merken het onmiddellijk als volwassenen één taal minder waarderen dan een ande-

re. Een eerste conditie is dus dat ouders en omgeving laten zien dat ze beide talen - dialect en Nederlands of Engels en Nederlands - evenveel op prijs stellen. Een tweede belangrijke conditie is leeftijd: hoe jonger het kind in contact komt met twee talen, hoe beter. De leeftijdsperiode tussen geboorte en pakweg vier jaar oud is zeer gevoelig voor het leren van taal in het algemeen. Komt het kind pas ná een aantal jaren in aanraking met een tweede taal, dan kan de eerste

taal invloed uitoefenen op de tweede taal. Voorbeeld is een Engelstalig kind dat op latere leeftijd Nederlands leert en zinnen maakt als: 'Morgen ik ga naar huis'. Spreken ouders het kind al vanaf geboorte in twee talen toe, dan mengt het kind niet of nauwelijks beide talen. Niet alleen de leeftijd waarop, maar ook hoe lang, hoe intensief en hoe gevarieerd kinderen met beide talen te maken krijgen, is

van belang. Het werkt niet als het kind een van beide talen maar twee uur per week hoort. Of als één taal alleen voor een boodschappenlijstje bedoeld is. Integendeel, gezinsleden moeten beide talen gevarieerd gebruiken: voorlezen, tellen en rekenen, verhalen vertellen, spelletjes doen, luisteren naar radio en televisie en gewoon met elkaar spreken. Ten slotte is een conditie ook in hoeverre beide talen op elkaar lijken. Het dialect van Weert kent als alle Limburgse dialecten drie grammaticale geslachten met drie verschillende lidwoorden - d'n mens (m), de vrouw (v) en ut kindj (o) - waar het Engels er slechts één heeft: the. Het dialect helpt het kind dan veel meer om in het Nederlands onderscheid te maken tussen de-(m/v) en het-woorden (o) dan het Engels. In dit geval levert het dialect duidelijk een taalvoorsprong op, waardoor zij sneller dit onderscheid leren dan Nederlands eentalige kinderen. Al met al wordt het tijd dat we het beeld van dialectsprekende kinderen als 'van nature' taalachterstandskinderen, grondig bijstellen.

Zie: Cornips 2012. Eigen en Vreemd. AUP: Amsterdam

